

ศาสตร์ พระราชา

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

ศาสตราจารย์

พระพรหมบัณฑิต

(ประยูร ธรรมจิตโต ป.ธ.๙,ศ.,ดร.,ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์,อัครมหาบัณฑิต)

กรรมการมหาเถรสมาคม,เจ้าคณะภาค ๒

เจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตร์พระราชา

พระพรหมบัณฑิต

(ป.ธ.๙, ศ., ดร., ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์, อัครมหาบัณฑิต)

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๒

เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พิมพ์ : - เพื่อเป็นคลัง ศูนย์การเรียนรู้ และเป็นต้นแบบ
การแสดงพระธรรมเทศนา ปาฐกถา ธรรมกถา
สัมมนาวิทยกถา และอื่นๆ ในพระพรหมบัณฑิต
- เป็นธรรมวิทยาทาน

พิมพ์พิเศษ : ๙ ตุลาคม ๒๕๖๐

บรรณาธิการ : พระพรหมบัณฑิต

จัดพิมพ์/แบบปก : พระมหาพล วิเชษฐสมโน

ตรวจทาน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
คณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

ติดต่อ : สำนักงานประชาสัมพันธ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
โทร. ๐๒-๕๖๖-๑๖๙๓

Mail : phonsommana@gmail.com

Website : www.watprayoon.com

Facebook : www.facebook.com/PrayoonNews

พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซน ปรีนติ้ง

ศาสตร์พระราชา

พระพรหมบัณฑิต
(ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

คำปรารภ

การเสด็จสู่สวรรคาลัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ นำมาซึ่งความเศร้าโศกอาลัยต่อพสกนิกรชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่า ประชาชนชาวไทยเดินทางไปกราบสักการะพระบรมศพที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทกันอย่างเนืองแน่น ไม่ขาดสาย นับจากวันนั้นจนถึงวันนี้ วันเวลาผ่านไปเกือบปีก็มิทำให้ประชาชนได้เบาบางลง แต่ยิ่งเพิ่มมากยิ่งขึ้น ไม่ต่างจากวันแรกเลย ทั้งๆ ที่การเข้าสักการะพระบรมศพ ต้องใช้เวลาครึ่งก่อนวัน จึงเป็นที่อัศจรรย์ใจว่า เพราะเหตุใด ประชาชนชาวไทย จึงไม่รู้จักเหน็ดจักเหนื่อยย่อท้อ ละความเพียร หากยังมุ่งมั่น พินฝ่าอุปสรรคนานัปการไปได้

สิ่งหนึ่งที่ทำให้ความเพียรเช่นนี้เกิดขึ้นได้ คือ ความศรัทธาหรือความจงรักภักดีที่ประชาชนชาวไทยมีต่อในหลวงรัชกาลที่ ๙ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนชาวไทยมีความซาบซึ้งในน้ำพระทัยของพระองค์ที่ทรงอุทิศพระวรกายบำเพ็ญทศพิธราชธรรมให้แก่พสกนิกรของพระองค์ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี นับแต่วันที่เสด็จขึ้นครองราชย์ดังมีพระปฐมบรมราชโองการ เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันศุกร์ ที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม”

เมื่อประชาชนได้ซาบซึ้งน้ำพระทัยของในหลวง รัชกาลที่ ๙ แล้ว จึงแสดงออกซึ่งความกตัญญูที่มีผลสืบทอดออกมาเป็นกตเวทิตา เข้ากราบสักการะพระบรมศพกันอย่างเนืองแน่น มิได้ขาดสาย แม้

บางวันมีฝนโปรยปรายลงมา ก็ไม่ได้สะทกสะท้าน จนภาพที่เราเห็นว่า
มีคนมามากมายยืนเข้าแถวยาวเหยียด รอเข้ากราบสักการะพระบรม
ศพฯ กลายเป็นภาพชินตาไปแล้ว แต่สำหรับชาวต่างชาติที่มาเที่ยว
เมืองไทยมีความรู้สึกอัศจรรย์ใจในความจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทย
ครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

พระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนชาววัดประยุรวงศาวาส
วรวิหาร รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นล้นพ้น อย่างหา
ที่สุดมิได้ จึงได้ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือศาสตร์พระราชา ซึ่งรวบรวม
ธรรมกถาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและทศพิธราชธรรมที่ได้แสดงไว้
ในวาระต่าง ๆ เพื่อแจกจ่ายเป็นธรรมทานแก่ประชาชนผู้มาร่วมงาน
พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพฯ ซึ่งวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
เป็นหนึ่งในสถานที่ที่ทางราชการกำหนดให้ประชาชนมาถวายดอกไม้
จันทน์ในงานพระราชพิธีดังกล่าวด้วย จึงขออนุโมทนาในกุศลเจตนา
ของทุกท่านที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญธรรมทานครั้งนี้ และหวังว่า ทุกท่าน
จะได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมือง สนอง
พระราชปณิธาน และเจริญยิ่งในธรรมตามรอยบาทพ่อหลวงของ
ปวงชนชาวไทย เพื่อให้ประเทศชาติพัฒนา สถาพร ยั่งยืนสืบไป

(พระพรหมบัณฑิต)

เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

เจ้าคณะภาค ๒

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตร์พระราช*

ขอแสดงความเคารพและแสดงความนับถือ แต่ท่านพระเถรานุเถระแห่งสำนักวัดประยุรวงศาวาส และต่างอารามทุกรูป ขอเจริญพรญาติโยมสาธุชนทั้งชาวไทยและจากต่างประเทศทุกท่าน

ขออนุโมทนาชื่นชมยินดี ในน้ำใจของวิทยากรทั้งหลายที่ได้แสดงปาฐกถาและร่วมอภิปรายเรื่อง “ศาสตร์พระราชในมิติพระพุทธศาสนา” ที่เพิ่งจบลงไป การปาฐกถาและการอภิปรายเรื่องนี้ถือว่าเป็นของขวัญที่ล้ำค่า ไม่ใช่เฉพาะสำหรับตัวผมเท่านั้น แต่เป็นของขวัญที่ล้ำค่าสำหรับพสกนิกรชาวไทยทั้งปวงที่ได้ฟังที่ได้รับความรู้รับทราบเรื่องที่สำคัญยิ่งของประเทศเราคือ **ศาสตร์พระราช** วิทยากรทุกท่านรวมทั้งผู้ดำเนินรายการได้มอบของขวัญที่มีคุณค่าคือธรรมทาน ซึ่งมีค่าเหนือกว่าอามิสทานแก่พวกเราในมหาสมาคมนี้

* เรียบเรียงจากปาฐกถาพิเศษ แสดง ณ มณฑลพิธีหน้าพระอุโบสถวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ฉะนั้น ในฐานะเจ้าภาพจัดงาน ผมจึงมีความรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการมอบของขวัญอันเป็นธรรมทานแก่พวกเรา ณ ที่นี้ และที่จะรับรู้รับทราบผ่านสื่อต่อไป ทำไมจึงถือว่าเรื่องที่เราได้พูดกันในวันนี้เป็นเรื่องที่ล้ำค่า ก็เพราะว่าเรื่องศาสตร์พระราชฯเป็นวาระแห่งชาติ มีใครบ้างไม่ได้ยินคำนี้ สถาบันชาติคือประชาชน สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่างแสวงหาความหมายแห่งศาสตร์พระราชฯ เพื่อนำพาสถาบันและประเทศชาติโดยรวมให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าเราไม่ชัดเจนว่าศาสตร์พระราชฯคืออะไร เราจะเดินไปถูกทิศทางได้อย่างไร เราพูดและฟังเรื่องนี้กันอยู่เรื่อยๆ จนติดหู จนวิทยากรวันนี้ตั้งข้อสังเกตว่า ไม่ว่าพูดเรื่องอะไรก็ศาสตร์พระราชฯทั้งนั้น และถ้าศาสตร์พระราชฯเป็นทุกเรื่องแล้วเราจะทำอะไรได้ เราจะงงและสับสน ดีไม่ดีทะเลาะกันคือ บางคนจะบอกว่าของฉันนี้แหละของแท้ ของคุณนั่นแหละของแถม ของฉันนั่นแหละแก่น ของคุณนั่นแหละกระพี้ ทั้งๆที่แก่น เปลือก กระพี้ก็ดันไม่ด้วยกัน

วิทยากรได้พูดในประเด็นที่จุดประกายให้กับพระสงฆ์ว่า ท่านอย่าอยู่เฉยๆ ออกเทศน์ ออกสอนบ้าง ท่านสงสัยไหมว่านี่ก็ศาสตร์พระราชฯ วิทยากรบางท่านตั้งคำถาม “ทำไมคนไทยปล่อยให้ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงงานหนัก แล้วทำไมพระองค์ต้องทรงงานหนัก” นั่นก็เพื่อศาสตร์พระราชฯ แต่

ประเด็นอยู่ตรงไหน

ที่น่าห่วงก็คือว่า เวลาเราชี้นิ้วไปที่ศาสตร์พระราชา เราจะเห็นแต่โครงการตามแนวพระราชดำริ รายการโทรทัศน์ ตั้งหัวข้อว่าศาสตร์พระราชา เนื้อหาในรายการส่วนใหญ่เป็นโครงการตามแนวพระราชดำริ ๔,๐๐๐ กว่าโครงการ บรรยายกันว่าในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเริ่มพัฒนาแหล่งน้ำตรงนี้ ชาวบ้านมีอยู่มีกิน ขายผลผลิตทางการเกษตรได้ แล้วบอกว่านี่คือ “ศาสตร์พระราชา” เหมือนกับเราชี้นิ้วไปที่พระจันทร์ ต้องการให้คนดูพระจันทร์ แต่คนมาติดที่นิ้ว เช่นเดียวกัน เราจะบอกว่าอะไรคือศาสตร์พระราชา แต่มาติดที่โครงการตามแนวพระราชดำริ

อะไรคือศาสตร์พระราชา วิทยากรคือศาสตราจารย์พิเศษ ชงทอง จันทรางศุ ขอเอ่ยชื่อเพียงท่านเดียวเพราะท่านแสดงปาฐกถาน่า ท่านให้ข้อสังเกตว่า ในพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงใช้คำว่า “ครอง” ไม่ใช่ “ปกครอง” ในที่นี้ คำว่า “ครอง” ไม่ได้แปลว่า **rule** (ปกครอง) ในภาษาอังกฤษ แต่ตรงกับคำว่า **reign** (ครองราชย์) ดังนั้น “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “We shall reign with righteousness for the benefit and happiness

of the Siamese people”

คำว่าครองแปลว่าอะไร คำว่าครองตน ไม่ใช่ปกครองตน ครองตน คือ “รักษาตน ดูแลตน ดำรงตน ปกป้องคุ้มครองตน” พระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๙ ทรงรับแผ่นดินจากรัชกาลก่อนๆ ในราชวงศ์จักรี ซึ่งรวมทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นมรดกคือชาติไทย เมื่อพระองค์ทรงรับมรดกมาก็ต้องครอง คือดูแล ระวัง ระวังรักษา ไม่ให้ชาติไทยล่มสลาย ทรงรักษา สืบทอดพัฒนาชาติไทยต่อไป ไม่ใช่โดยความฉ้อฉล แต่โดยธรรม เหมือนเราได้รับมรดกหมื่นล้านจากพ่อของเรา เราต้องครองมรดกไว้ให้ดี เมื่อสิ้นยุคเราจะต้องเหลืออย่างน้อยเป็นหมื่นล้าน เหมือนตอนรับมรดกมา อย่างนี้เรียกว่าครองคือรักษาสืบทอดต่อไป

เราทราบดีว่า แผ่นดินไทยที่ส่งต่อมาจากจนถึงรัชสมัยของรัชกาลที่ ๙ อยู่ในสภาพที่อ่อนแอ ตอนนั้นเพิ่งเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ สถาปนาชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ อยู่ในสภาวะอย่างไร พระองค์จะต้องครองแผ่นดินต่อไป ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับยุวกษัตริย์ แต่ ๗๐ ปีที่ครองราชย์ ทรงทำตามคำมั่นสัญญาในพระปฐมบรมราชโองการ คือทรงครองแผ่นดินโดยธรรมด้วยการรักษาสิ่งดีงามสืบต่อกองค์บูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ทรงระวังรักษาแผ่นดินให้รอดปากเหยี่ยวปากกาหลายครั้ง แถมยังพัฒนาชาติไทยให้ล้ำหน้า

ล้ำสมัยเกินกว่าที่คนจะคาดคิด จนกระทั่งในปี ๒๕๔๙ องค์การสหประชาชาติ นำโดยเลขาธิการสหประชาชาติในขณะนั้น คือ โคฟี อันนัน (Kofi Annan) ได้นำรางวัลความสำเร็จสูงสุดแห่งชีวิตมาทูลเกล้าฯ ถวายในหลวงรัชกาลที่ ๙ รางวัลนี้เรียกว่า **Lifetime Achievement Award** รางวัลความสำเร็จสูงสุดตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์

องค์การสหประชาชาติได้ติดตามศึกษาผลงานของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาตลอดเวลา ๖๐ ปีที่ครองราชย์จนถึงปี ๒๕๔๙ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติหรือ UNDP ได้คิดมอบรางวัลความสำเร็จสูงสุดแห่งชีวิตนี้เป็นครั้งแรกในโลก และเลือกมอบให้แก่บุคคลที่เป็นแบบอย่างหรือเป็น Idol ที่เมื่อมอบแล้วชาวโลกต้องยอมยกนิ้วให้ ดังนั้นเลขาธิการสหประชาชาติจึงทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล “ความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์” (UNDP Human Development Lifetime Achievement Award) แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ โดยประกาศว่าพระองค์ทรงได้รับการขนานนามจากชาวโลกว่า “ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา (Development King)”

เพราะฉะนั้น คำว่า ศาสตร์พระราชาก็คือ พัฒนศาสตร์ หมายถึงศาสตร์แห่งรักษา สืบทอดและพัฒนาประเทศชาติ

ที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงดำเนินมาตลอดรัชกาลของพระองค์ ศาสตร์แห่งการพัฒนาของพระองค์กว้างใหญ่ไพศาลครอบคลุมทุกภาคส่วนของประเทศไทยชนิดที่พูดถึงเรื่องไหนก็ถูกทั้งนั้น

เลขาธิการสหประชาชาติประกาศสดุดีเกียรติคุณในหลวงรัชกาลที่ ๙ เป็นภาษาอังกฤษ ความตอนหนึ่งว่า “ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา เพราะทรงถือเอาคนเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา นั่นคือ มนุษย์เป็นตัวตั้งของการพัฒนา หัวใจของการพัฒนาอยู่ที่คน” ถ้าเราสนใจแค่ว่าพระองค์มีโครงการพัฒนามากมาย เช่น โครงการฝนหลวง กังหันน้ำชัยพัฒนา โครงการแก้มลิง เราจะไม่มองข้ามเรื่องการพัฒนาคน มนุษย์ต่างหากที่พระองค์ทรงถือว่าเป็นหัวใจแห่งการพัฒนา มนุษย์มีทั้งยากดีมีจน ตั้งแต่ยากจนถึงมหาเศรษฐี ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์จึงใช้พัฒนาคนทุกระดับ

กล่าวโดยสรุป ศาสตร์พระราชามุ่งพัฒนามนุษย์ใน ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ที่ขาด ก็เติมให้เต็ม
๒. ที่เต็ม ให้รู้จักพอ
๓. ที่พอ ให้รู้จักแบ่ง
๔. ที่แบ่ง ก็ให้เป็นธรรม

ในประเด็นแรกที่ว่า “ที่ขาด ก็เติมให้เต็ม” หมายความว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงตระหนักถึงปัญหาพื้นฐานของคนไทยว่ามีอยู่ ๓ ประการ คือ โง่ จน เจ็บ ซึ่งเป็นวัฏจักรคือวงจรอุบาทว์ นั่นคือ คนโง่เพราะไร้การศึกษา เมื่อโง่แล้วไม่มีงานทำ เขาก็จน เมื่อจนก็กินอาหารขาดคุณภาพ เขาก็เจ็บและสมองฝ่อ เมื่อสมองฝ่อก็จะโง่ โง่แล้วก็จน จนแล้วก็เจ็บ นี่คือวัฏจักรในสังคมไทย ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จเยี่ยมประชาชนทั่วราชอาณาจักร เมื่อทรงเห็นว่าที่ใดขาดคือโง่จนเจ็บ ก็ทรงเติมให้เต็มด้วยการพัฒนาคนด้วยวิธีการที่เรียกว่า Empower คือช่วยคนให้เข้มแข็งพอที่จะช่วยตนเอง ที่โง่ทรงแก้ด้วยการส่งเสริมศึกษาทุกรูปแบบทั้งสายสามัญและสายอาชีพ อย่างที่เสด็จไปพระราชทานปริญญาบัตรด้วยพระองค์เอง แม้กระทั่งพระสงฆ์ก็ทรงให้มีทุนเล่าเรียนหลวง ทรงแก้ความยากจนด้วยโครงการตามแนวพระราชดำรินับพันโครงการ เช่นโครงการฝนหลวง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการชั่งหัวมัน ทรงแก้ความเจ็บไข้ด้วยการแพทย์และสาธารณสุข ทรงพัฒนาโรงพยาบาลศิริราช ส่งเสริมมหาวิทยาลัยมหิดล โครงการแพทย์อาสา ไม่ว่าจะทำอะไร ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงช่วยคนให้รู้จักช่วยตัวเองด้วยความเพียรพยายามเหมือนในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก

ประเด็นที่ ๒ ของศาสตร์พระราชาก็คือ “ที่เต็ม ให้รู้จักพอ” ดังที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเน้นย้ำในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) คนเราถ้าไม่รู้จักพอ มักเกิดปัญหาฟุ้งเฟ้อตามมา เพราะมีความโลภมากเกินไป ดังจะเห็นได้ว่า ขณะที่เศรษฐกิจไทยกำลังไปได้ดี จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๐ รายได้ประชาชาติของไทยนำหน้าประเทศจีนด้วยซ้ำ ช่วงนั้นคนไทยคิดแต่จะกู้เงินจากต่างประเทศมาใช้ จนค่าเงินบาทถูกโจมตีในปี ๒๕๔๐ เป็นเหตุให้เศรษฐกิจไทยดิ่งลงเหว มีการลดค่าเงินบาทเป็นเท่าตัว คนไทยต้องทำงานฟรีเป็นสิบปีเพื่อใช้หนี้ต่างประเทศ วิกฤติเศรษฐกิจครั้งนั้นเกิดจากความไม่รู้จักพอเพียง ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเตือนสติคนไทยให้รู้จักพึ่งตนเอง คือ **อัตตนาถะ** ให้ยืนอยู่บนขาตัวเอง อย่าหวังแต่พึ่งเงินกู้ของคนอื่น ในหลวงทรงสอนให้คนไทยรู้จักความพอเหมาะคือ **มัตตัญญตา** เหมือนนกน้อยทำรังแต่พอตัว พัฒนาอะไรก็ให้รู้จักความพอดีเป็น **มัชฌิมาปฏิปทา** คือเดินทางสายกลาง ไม่เน้นพัฒนาแต่วัตถุนิยมพัฒนาจิตใจ คนไทยต้องมีความมั่งคั่งในจิตใจด้วยอริยทรัพย์ เพราะคนจนมี ๒ ประเภท คือ (๑) จนเพราะไม่มี และ (๒) จนเพราะไม่พอ พวกที่จนเพราะไม่มี เราต้องช่วยเติมให้เขาเต็ม อย่าให้ขาดแคลน ส่วนพวกที่จนเพราะไม่พอต้องฝึกใจให้รู้จักสันโดษคือพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ดังภาษิตอุทานธรรมที่ว่า

ความไม่พอใจจนเป็นคนเข็ญ
พอแล้วเป็นเศรษฐีมหาศาล
จนทั้งนอกทั้งในไม่ได้การ
ต้องคิดอ่านแก้จนเป็นคนมี

สมดังพุทธภาษิตที่ว่า **สนฺตุฎฺฐี ปรมฺ ธิ ความรู้จักพอ**
เป็นยอดทรัพย์ และคำของปราชญ์ชาวบ้านที่ว่า

เงินมาก เงินน้อย พอใช้ ก็พอ
ซีเห่ รุปงาม ดูได้ ก็พอ
แก่เฒ่า เยาว์วัย แข็งแรง ก็พอ
ยากดี มีจน คนดี ก็พอ...
บ้านเรือน เล็กใหญ่ อยู่ได้ ก็พอ
แบรนต์เนม หรือไม่ ใช้ได้ ก็พอ
ปัญหา หนักเบา แก้ได้ ก็พอ
เกิดมา ชาตินี้ มีดี ก็พอ

ประเด็นที่ ๓ ของศาสตร์พระราชาก็คือ **“ที่พอ ให้รู้จักแบ่ง”** ดังที่พระพุทธเจ้าสอนว่า เมื่อได้ทรัพย์สินมาแล้วให้แบ่งปันและทำบุญ มิฉะนั้นทรัพย์สินนั้นจะไร้ค่าเหมือนสระน้ำใสสะอาดแต่อยู่กลางป่าลึกที่มีสัตว์ร้ายชุกชุม ใครก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงทำเป็นแบบอย่างในเรื่องการแบ่งปัน ดังที่พระองค์ทรงใช้พื้นที่ในวังสวนจิตรลดาเป็น

ที่ทดลองพันธุ์ข้าวและทำฟาร์มโคนม วังสวนจิตรลดาไม่มีสิ่ง
 ฟุ้งเพื่อสำเร็จสำราญ มีแต่ควายไถนา กังหันลม ผมเข้าไปแล้ว
 เห็นแต่ต้นไม้ ฟาร์มโคนม มีคุณยายใส่อบมานั่งริมคันทนา
 พวกเขามาปลูกข้าวด้วยพันธุ์ข้าวที่ทรงทดลอง เมื่อปลูกได้
 เมล็ดข้าวแล้วก็เอาไปหว่านที่ท้องสนามหลวงในวันแรกนาขวัญ
 นอกจากนี้ ทรงทำแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ที่สระบุรี ทรงบริจาค
 พระราชทรัพย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทุกองคาพยพของสังคม
 ไทยก็เดินตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งเป็นเหตุให้สังคมไทย
 มีตาข่ายนิรภัยรองรับเมื่อประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังที่
 มหาวิทยาลัยทั้งหลายมีโครงการแบ่งปันด้วยการบริการวิชาการ
 แก่สังคม บริษัทักษ์ใหญ่ทำ CSR (Corporate Social
 Responsibility) คือแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการ
 คืนกำไรแก่ประชาชน ตอนนี รัฐบาลมีโครงการประชารัฐที่
 ชักชวนให้บริษัทักษ์ใหญ่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โครงการ
 หมูกระดาศของชุมชนวัดประยูรวงศ์ก็พลอยได้รับอานิสงส์
 ไปด้วย

ประเด็นที่ ๔ ของศาสตร์พระราชฯ คือ “ที่แบ่ง ก็ให้เป็น
ธรรม” หมายถึงผลแห่งการพัฒนาต้องกระจายไปถึงทุก
 ภาคส่วนของสังคม ไม่ใช่แบบที่รวยกระจุกแต่จนกระจาย ศาสตร์
 พระราชฯสามขั้นตอนแรกได้พัฒนาประเทศให้ร่ำรวยขึ้น จน
 กระทั่งในปี ๒๕๕๖ ธนาคารโลกได้ประกาศยกระดับประเทศไทย

ให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper middle-income countries) ถ้าประเทศไทยพัฒนาขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง ประเทศเราก็จะเป็นประเทศที่มีรายได้สูง เหมือนสิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา แต่การพัฒนาต่อจากนี้ไปก็มีกับดักสำหรับประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (middle-income Trap) กับดักที่หนักหนาสำหรับประเทศไทยมีอยู่ ๒ ประการ คือ **ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกับปัญหาความแตกแยกของคนในชาติ** ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแก้ได้ด้วย “ที่เต็ม ให้อู้ออก ที่พอให้อู้ออก” แต่ปัญหาความแตกแยกของคนในชาติแก้ได้ด้วย “ที่แบ่ง ก็ให้เป็นธรรม” เพราะการแก่งแย่งผลประโยชน์ ทำให้คนไทยทะเลาะกัน เข้าลักษณะที่ว่า **“แย่งอาหารกันกิน แย่งถิ่นกันอยู่ แย่งคู่กันพิศวาส แย่งอำนาจกันเป็นใหญ่”** ขนาดในหลวงรัชกาลที่ ๙ ประชวรอยู่ คนไทยยังไม่หยุดทะเลาะกัน เพราะการแบ่งไม่เป็นธรรม มีแต่การแบ่งพรรคแบ่งพวก แบ่งเข้าพวกเข้าห่อของพวกตัวเอง มือใครยาวสาวได้สาวเอา คนไทยทะเลาะกันจนบ้านจะแตก แล้วอย่างนี้จะไม่ให้ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเหน็ดเหนื่อยได้อย่างไร

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงใช้ศาสตร์พระราชามาหลัก **ทศพิธราชธรรม ๑๐** ข้อ ดังพระบาลีว่า

ท่าน สีสั ประจักษ์ อาชชวี มหัทวี ตป
อกุโธริ อวิหีสญจ ขนุติญจ อวิโรธนั

ที่ขาดทรงเติมให้เต็มด้วยทศพิชราชธรรมข้อแรกคือ **ทำทาน** เวลาให้อะไรแก่ใครในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงมี**มัททวะ** คือความอ่อนน้อมสุภาพนุ่มนวล บางทีเวลาพระองค์ ไปช่วยพัฒนาแก่ๆ บางคนยังตามไม่ทัน เข้าใจผิดหรือเอาไปอธิบายผิด ในหลวงต้องออกมาอธิบายว่า เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็น อย่างนี้ไม่ใช่อย่างนั้น แสดงว่าทรงมี**อักษุโธระ** ความไม่โกรธ ทรงมี**ขันติ**คือความอดทนทนต่อความเข้าใจผิดของคนที่จะ รับการพัฒนา นี่คือนทศพิชราชธรรมในเรื่องที่ขาดก็เติมให้เต็ม

ทศพิชราชธรรมสำหรับเรื่องที่เติมให้รู้จักพอ ก็คือทรงมี **ตบะ**คือความเพียรเพากิเลสจึงจะสามารถควบคุมกิเลสคือ ความโลภจนทรงใช้ชีวิตอย่างสมณะได้ พวกเราเคยเห็นหลอดยา สีพระทนต์ที่ทรงใช้อย่างคุ่มค่าที่สุด นั่นแสดงว่า ในหลวงทรงมี ตบะและมี**ศีล**คือดำรงพระองค์อยู่ในทำนองคลองธรรมเป็นปกติ

ทศพิชราชธรรมสำหรับเรื่องที่พอให้รู้จักแบ่ง ก็คือ **บริจาค** เสียสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของ คนหมู่มาก และทรงแบ่งปันด้วย**อาชชวะ** คือความซื่อตรง ไม่มีอคติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง **ไม่มีวิหิงสา**คือการเบียดเบียนและ เบียดบังผลประโยชน์ของคนอื่น

ข้อสุดท้าย ที่แบ่งก็ให้เป็นธรรมด้วยทศพิธราชธรรม ข้อที่ ๑๐ คือ **อวิโรธนะ** แปลว่า ความไม่คลาดจากธรรม คือมีความยุติธรรม พระบรมราชาบาทหลวงเรื่องรู้ รัก สามัคคี ยิ่งก้องอยู่ในหูของพวกเรา ในเวลาที่คนไทยทะเลาะกัน ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงออกมาห้ามว่า “มีประโยชน์อะไรกับชัยชนะที่อยู่บนซากปรักหักพังของประเทศชาติ” ทรงเรียกหัวหน้าก๊กทั้งสองมานั่งพับเพียบรับใส่เกล้าฯ นี่เป็นภาพที่คนทั่วโลกต้องฟัง ทรงเตือนว่าแม้แต่อ่านาก็ต้องแบ่งให้เป็นธรรม ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจก็ต้องแบ่งให้เป็นธรรม เพราะถ้าไม่เป็นธรรมพระองค์ก็ต้องเหน็ดเหนื่อยที่ต้องออกมาห้ามทัพ คนไทยเราน่าจะโตพอที่จะแบ่งอย่างเป็นธรรมและเลิกทะเลาะกัน เราเคยคิดจะฟังตัวเองและห้ามทัพกันเองบ้างไหม คนไทยเป็นลูกที่ไม่รู้จักโตหรือเปล่า

ศาสตราจารย์ราชา ๔ ขั้นตอนนี้เป็นเรื่องที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงถ่ายทอดให้พสกนิกรชาวไทยมาตลอดพระชนม์ชีพ ด้วยวิธีการ ๓ อย่าง คือ (๑) **สอนให้รู้** (๒) **ทำให้ดู** (๓) **อยู่ให้เห็น**

ที่ว่า **สอนให้รู้** คือ ทรงสอนเองด้วยพระบรมราชาบาทหลวงและพระราชนิพนธ์ ทรงนำธรรมสอดแทรกเข้าไปในพระบรมราชาบาทหลวง เช่นเรื่องคุณธรรมพื้นฐาน ๔ ประการ ทรงพระราช

นิพนธ์เรื่องพระมหาชนกเพื่อสอนคนไทยให้รู้จักสู้ชีวิต รู้จักพึ่งตัวเองด้วยความเพียรเหมือนมหาชน เอาชนะความโง่ จน เจ็บให้ได้ ถ้าใครทำตัวเป็นมหาชน ก็หายโง่ หายจน หายเจ็บ ทำไมชาดกมีตั้งห้าร้อยกว่าเรื่อง พระองค์ทรงเลือกเรื่อง **พระมหาชนก**มาเผยแพร่ ก็เพราะว่าเรื่องนี้ช่วยพัฒนาคนให้ รู้จักช่วยตัวเองมหาชนเป็นต้นแบบของผู้มีขันติและวิริยะ คนโง่จะหายโง่ถ้าขยันเรียน พระที่เทศน์ไม่เป็นก็เทศน์ได้ถ้าขยันฝึกเทศน์ คนจนก็หายจนได้ถ้าขยันหมั่นเพียร ดังพุทธภาษิตที่ว่า **อุฏฐาตา วินุทเต ธนํ คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้** คนที่เจ็บป่วยถ้าขยันออกกำลังกายและกินยาตามหมอสั่งก็หายจากโรคได้ การพัฒนาคนของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เป็นไปตามสุภาษิตที่ว่า **“ถ้าให้ปลาแก่คนจน เขาก็จะมีปลากินเพียงวันเดียว แต่ถ้าสอนวิธีจับปลาให้เขา เขาก็จะมีปลากินตลอดชีวิต”** สอดคล้องต้องตามพุทธภาษิตที่ว่า **“ตุมฺเหหิ กิจจํ อาตปฺปิ อกฺขาตาโร ตถาคตา ทานํทํหฺลยตํองํทํคฺวามเพียร พยายามเอง พระตถาคตเจ้าเป็นแต่ผู้บอกทาง”**

นอกจากจะทรงสอนเอง ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ยังนิมนต์พระให้ช่วยสอนด้วย ถ้าพระสอนไม่ได้ เพราะไม่มีความรู้ พระองค์ท่านทรงให้ท่านเล่าเรียนหลวง ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระศาสนาเพื่อให้พระช่วยเทศนาสั่งสอนประชาชน ศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทรางศุ ได้เล่าว่า รัชกาลที่ ๓

ทรงสร้างวัดไว้สวยงามเหมือนกับวิมาน วิมานมีไว้ให้เทวดาอยู่ แต่เทวดาย่ามานอนจำวัดเล่น ดังนั้น พระต้องเรียนหนังสือ ต้องพัฒนาตัวเอง เมื่อเรียนแล้ว พระต้องออกเทศน์สอน ประชาชนตามพระราชปณิธานรัชกาลที่ ๓ และรัชกาลที่ ๙

ที่ว่า **ทำให้ดู** คือในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงถือประชาชน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เรารู้อะไรเรื่องนี้จากการที่พระองค์ เสด็จฯ ออกไปเยี่ยมเยียนประชาชนตลอดเวลา ทรงรับฟังปัญหา ของประชาชนและทรงแก้ปัญหาได้ถูกจุดด้วยโครงการตาม แนวพระราชดำรินับพันโครงการ ซึ่งเป็นแบบอย่างให้คนไปดู และเลียนแบบเอามาทำตาม

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรียุคหนึ่ง เคยตั้ง คำถามว่า รัชกาลที่ ๑ โปรดทหาร รัชกาลที่ ๒ โปรดกวี รัชกาล ที่ ๓ โปรดผู้สร้างวัด รัชกาลที่ ๙ โปรดอะไร หม่อมคึกฤทธิ์ตอบ เองว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๙ โปรดการพบปะประชาชน เวลาแห่ง ความสุขของพระองค์คือเวลาที่ได้ไปพบปะสนทนากับประชาชน ที่มาเข้าเฝ้า แต่ละครึ่ง ทรงมีพระราชปฏิสันถารนานหลายชั่วโมง จนผู้ตามเสด็จเมื่อยแล้วเมื่อยอีก เราเห็นภาพในหลวง ประทับยืนบ้าง นั่งบ้างสนทนากับประชาชน จนฝรั่งคนหนึ่ง ที่มาจากออสเตรเลียใหม่ๆ ถามเพื่อนคนไทยว่า ในหลวงของ คุณไม่มีวังประทับหรืออย่างไร เดี่ยวเสด็จฯไปเชียงใหม่ เดี่ยว

เสด็จไปภาคใต้ เด็จเสด็จไปอีสาน เพื่อนคนไทยตอบว่า ทุกจังหวัดเป็นวังของในหลวง พระองค์เสด็จทั่วไหมด ถ้าคุณอยากเข้าเฝ้าในหลวงก็ไปดักเฝ้าตามจังหวัดต่างๆ ในหลวงของไทยเป็นอย่างนี้ ฝรั่งเศสนั้นสรุปว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๙ คือ **People's King กษัตริย์ของประชาชน** นี้แสดงว่าพระองค์ทรงโปรดการพบปะประชาชนและทรงถือประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ที่ว่า **อยู่ให้เห็น** คือทรงอยู่อย่างสมถะเรียบง่าย เวลาที่ในหลวงประสงค์จะให้คนไทยเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี พระองค์ทรงทำเป็นแบบอย่างด้วยการถวายทาน รักษาศีล นุ่งกรรมฐาน เจริญจิตภาวนา เราเห็นภาพในหลวงเสด็จถวายผ้าพระกฐินพระราชทานซึ่งมีการสมทานศีลก่อนทุกครั้ง ในเรื่องทรงนั่งกรรมฐาน ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์อดีตนองคมนตรีเล่าว่า ตัวศาสตราจารย์สัญญาเองนั่งกรรมฐานวันละ ๒๐ นาที สู้ในหลวงไม่ได้เพราะในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงนั่งกรรมฐานวันละ ๔๐ นาที คุณวชิษฐ เดชกุญชร เล่าว่า ผู้ตามเสด็จในขบวนรถไฟเดียวกัน มักนั่งกรรมฐานตามในหลวงไปด้วย

คำว่า **ที่แบ่งก็ให้เป็นธรรม** เราเห็นได้จากการที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ดังนั้น ชาวเขา ชาวเรา ชาวเหนือ ชาวใต้ ชาวพุทธ ชาวคริสต์ ชาวอิสลาม ทุกคนรัก

ในหลวงเหมือนกันหมด ทั้งนี้เพราะพระองค์มีความยุติธรรมจึงปฏิบัติต่อพสกนิกรทุกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกที่ผู้นำศาสนาทุกศาสนาให้ความจงรักภักดีในหลวงรัชกาลที่ ๙ จึงเป็นศูนย์รวมใจของไทยทั้งชาติ

เราเกิดมาในแผ่นดินรัชกาลที่ ๙ ได้ทันเห็นพระองค์ท่าน ได้ดำเนินตามรอยพระยุคลบาท ได้สืบทอดศาสตร์พระราชานับว่าไม่เสียทีที่เกิดมา สำหรับพระสงฆ์ พระองค์ทรงหวังให้พระสงฆ์ที่รู้ว่าตัวเองขาดเรื่องอะไร ต้องเติมให้เต็มในเรื่องนั้น ผู้ที่ขาดการศึกษา ต้องเรียนหนังสือ ผู้ที่เรียนแล้วก็ต้องแบ่งปันความรู้ด้วยการออกเทศน์ออกสอนด้วยความเป็นธรรม ไม่ว่าคนยากดีมีจน เราเทศน์สอนให้ทั้งหมดโดยไม่ลำเอียง เราสอนทุกฝ่ายให้รักสามัคคีกัน เพราะในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงพัฒนาประเทศไทยให้เจริญมาถึงจุดนี้ที่พวกเราต้องซำรงรักษาสืบไป อย่าทำตัวเป็นลูกที่ไม่รู้จักโต แม้วันนี้พ่อไม่อยู่แล้ว เราก็ต้องช่วยกันรักษามรดกของพ่อให้ยั่งยืนวัฒนาสถาพรสืบไปชั่วกาลนาน นั่นก็คือพันธกิจหรือหน้าที่ของคนไทยทุกคน

คนไทยทุกฝ่ายทุกกลุ่มต้องเดินตามรอยพระยุคลบาท สืบทอดศาสตร์พระราชานี้ให้ครบทั้ง ๔ ประเด็น คือ **ที่ขาดก็เติมให้เต็ม** **ที่เต็มให้รู้จักพอ** **ที่พอให้รู้จักแบ่ง** **ที่แบ่งก็ให้เป็นธรรม** ถ้าทำได้อย่างนี้ในทุกกิจกรรม ประเทศชาติจะพบ

สันติสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืน พวกเราชาวไทยจะไม่ว้าว้าว
เราเป็นลูกกำพร้า เพราะต่างคนต่างช่วยเหลือพวกที่ขาดและ
ช่วยเติมให้เต็ม พวกที่เต็มให้รู้จักพอและแบ่งปันอย่างยุติธรรม
เมื่อคนไทยเรารู้รักสามัคคีตามที่พ่อสอน ประเทศชาติก็จะมั่นคง
สถาพรไปชั่วลูกชั่วหลาน พระพุทธศาสนาก็จะดำรงอยู่ตลอด
จิรัฏฐิติกาล

ในที่สุดนี้ ขอทูลร่ำทุกท่านทุกคนจงพร้อมใจกันตั้ง
กัลยาณจิตอธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย และมหากุศล
อันเกิดจากอามิสทานและธรรมทานทั้งปวงนี้ จงมารวมกันเป็น
ตะบะ เป็นเดชะ เป็นพลวะปัจฉัย อุทิศถวายเป็นพระราชกุศล
**แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร** ขอได้ทรงโปรดอนุโมทนาเพิ่มบารมีธรรมยิ่ง
ขึ้นไปในสัมปรายภพ สมดังเจตนาปรารถนาของเราท่านทั้งหลาย
ทุกประการ อนึ่ง ขอพรพระศรีรัตนตรัย และอำนาจแห่งบุญกุศล
นี้ มารวมกันถวายเป็นพระพรชัยมงคล **แต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร** พระบรมวงศานุวงศ์
ทุกพระองค์ ขอให้ทรงพระเกษมสำราญ สถิตยั่งยืนนานใน
มไหศวรรย์ เป็นพระมิ่งขวัญปกเกล้าฯ ของพสกนิกรชาวไทย
ตลอดกาลนาน เทอญ.

FORTY CENTS

MAY 27, 1966

A MONARCHY FIGHTS FOR FREEDOM

TIME

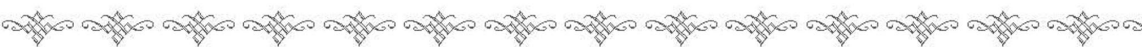
THE WEEKLY NEWSMAGAZINE

THE KING & QUEEN
OF THAILAND

VOL. 87 NO. 21

MAY 27, 1966

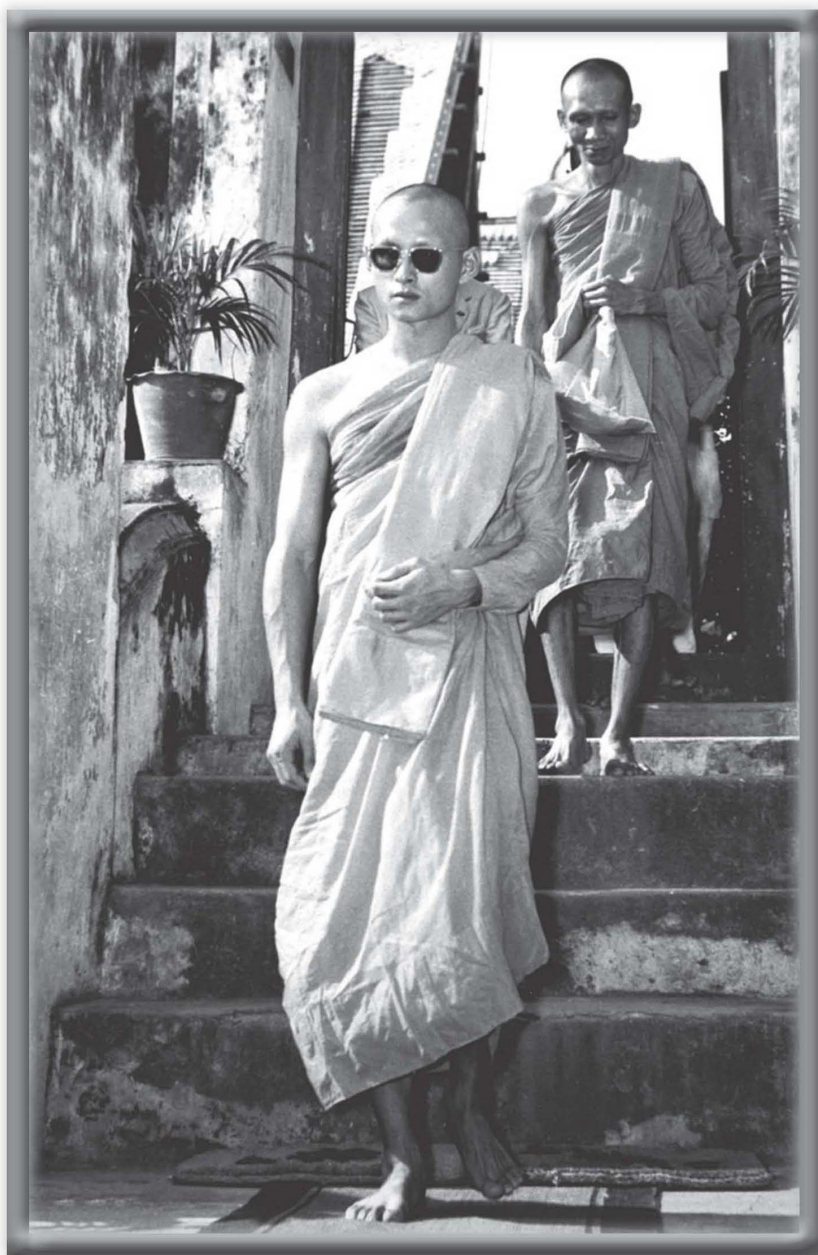

“...การปิดทองหลังพระนั้น เมื่อดังคราดจำเป็นก็ต้องปิด
ว่าที่จริงแล้วคนโดยมาก ไม่ค่อยชอบปิดทองหลังพระกันนัก
เพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้า
ไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่งามบริบูรณ์ไม่ได้...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๖

ศาสตร์ พระราชา

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระปฐมบรมราชโองการ
เนื่องในวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

วันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓